

כל השבילים בשבילך באתר הכשר shvilim.co
איריס כהן 0548424783v@gmail.com

ניתן לקבל דוגמית של מקבצי ה"טיפות" הקודמות ולרכוש גישה לאוצר בלום של תכנים וכלים לקידום תלמידים מתקשים.

הדוגמית - חנים

הגישה
- בתשלום

רושמים
במייל:
רוצה דוגמית מקבצי
"כלים שלובים"
ומתרשמים.

טיפה מס' 221 - טריקים לחסרים באוצר מילים

אוצר מילים הוא בסיס לכל הבנה ולמידה, במיוחד בתחומים המילוליים אבל לא רק. אם לילד חסר באוצר - הנזק הוא רב. אם נמתין עד שנשלים לו את החסר, יחלפו להן שנות הלימודים, והוא יצבור תסכולים רבים. מה עושים? קבלו כמה טיפים מבית "שבילים"...

אוצר מילים להבנת הנקרא

התחום המשמעותי ביותר שבו ניכר הפער בין תלמידים בעלי אוצר מילים דל או עשיר, הוא תחום הבנת הנקרא. זאת משום העובדה שבשביל להבין את הנקרא, צריך להכיר את המילים הכתובות. שמעתי פעם בהרצאה שהפקת משמעות היא תוצאה של תרגיל כפל = קריאה x אוצר מילים. למה כפל ולא חיבור? משום שאם יש קריאה ואין את הבנת המילים - התוצאה היא 0. הקריאה אינה שווה הרבה כשאין היכרות עם המילים שקוראים, וממילא אי אפשר להפיק משמעות כמו שרוצים.

כאשר מדובר בקושי שפתי התפתחותי, הילדים ניזוקים פעמיים: הם לא מצליחים להבין וליהנות מן הקריאה, נמנעים ממנה, וכתוצאה מכך הם לא מעשירים את אוצר המילים שלהם בעזרת הקריאה. למעשה, נוצר מעגל של 'עשירים נהיים עשירים יותר, ועניים נהיים עניים יותר' גם בהקשר לאוצר המילים של התלמידים בעלי הנמכה שפתית.

הבעיה, שאם נתכנן עבודת פיתוח שפה של היכרות עם קטגוריות שונות, פעולות, תארים וכו' יקח זמן רב עד שהם יצליחו להשלים את הפערים. ובינתיים - הם חווים תסכולים רבים.

כמה רעיונות כאן בשבילכם:

א. **הטרמה** - אפשר להקנות לתלמידים בין 3 - 7 מילים שיופיעו בטקסט או בשיעור שהם הולכים ללמוד. ההיכרות הזו תעזור להם להבין את הנלמד באופן מיידי, ולהצליח בטווח הקצר. השימוש במילים החדשות באופן מיידי גורם גם להטמעה שלו, ולחוויה משמעותית עבור הילדים.

המשך >

קיבלת את הקובץ מחברה? תוכלי להצטרף בעצמך לקבוצה:
רשמי: "רוצה כלים שלובים" למייל: 0548424783v@gmail.com

ב. **הקראה** - כאשר קשה לילד לקרוא טקסטים תואמי גיל, חשוב להקריא לו סיפורים כאלה, ועל ידי כך לחסוך חלק מהפער שנוצר בינו לבין בני גילו בהקשר לרמה השפתית והחשיבתית שמתפתחת עם קריאה תואמת גיל.

ג. **חיזוק הביטחון בקריאה** - בעזרת **טקסט ומשימות** **הציקון** ודומה להם, אפשר להוכיח לילדים שניתן להצליח לענות על שאלות הבנת הנקרא גם אם לא מבינים את כל המילים בקטע. התייחסות למילות הקישור והתמרון במרחב הטקסטואלי יכולים לעזור בכך.

אוצר מילים להבעה

התחום השני שנפגע באופן ישיר מאוצר מילים דל הוא תחום ההבעה. כאשר הילד רוצה להביע את עצמו בעל פה או בכתב, הוא צריך להשתמש במילים. וכשהאוצר דל, ההבעה דלה. לעתים נפגעת המובנות של המסר, והתסכול רב.

אם לילדים בעלי אוצר מילים תקין קשה להוביל להבעה עשירה, קל וחומר לילדים עם הנמכה שפתית.

שתי דרכים יכולות לעזור בנידון:

א. **תבנית כתיבה** - כאשר מלמדים כתיבה של טקסט מסוג מסוים, אפשר להציג תבנית של טקסט דומה בנושא קצת שונה. התבנית תהווה בסיס ועוגן לכתיבת התלמיד בעל ההנמכה השפתית. הוא אמנם יתקשה למלא את התבנית בתוכן עשיר, אבל יעבור את המטלה בציון סביר.

ב. **מאגר מילים** - כשמבקשים לכתוב בנושא מסוים, כדאי להרגיל את הילדים לערוך סיעור מוחין ולהרחיב את המילים המוכרות בנושא עליו כותבים. כשהרשימה הזו מול העיניים, קל לילד יותר להשתמש במילים מאשר בחשיפה שמיעתית בלבד.

אוצר מילים לדקדוק

דקדוק אינו רק כללים מורפולוגיים, גם ידע סמנטי תורם רבות להצלחה בדקדוק. ככל שמכירים יותר את המילים, מצליחים לערוך בהן מניפולציות דקדוקיות. כשתלמידה אמורה לזהות את הבניין של הפועל - היא מודרכת להעביר את הפועל ל'עבר נסתר' ולגלות את הבניין. הבעיה שרוב התלמידות מתקשות לעשות זאת בצורה נכונה, לדוגמה: מה הבניין של הפועל תִּתְּפָּתֵב? הוא אתמול... פָּתַב, במקום: תִּתְּפָּתֵב. זאת מתוך נטייה לשלוף את צורת הפועל המוכרת יותר. אם כך בפעלים מופרים, קל וחומר בפעלים פחות שכיחים, כמו למשל: מְקַדְּזִים, תִּתְּגַמְּנָה, מְתַעֵלֶת. במקרה כזה, הילדים מתקשים מאוד להעביר ל'עבר נסתר', הם נמנעים ולא כותבים שום דבר...

הטריק כאן הוא לתת **סימנים מיוחדים** לבניינים השונים, בעזרתם ניתן לזהות את הבניינים גם בלי להעביר לעבר נסתר. כאשר התלמידה יודעת שאם היא רואה קובץ באות הראשונה של השורש - מדובר בבניין פָּעַל, ואם יש חולם מלא באות הראשונה של השורש בהווה - הפועל שייך לבניין פָּעַל - הדבר מהווה לה עוגן וסימן גם במילים שאינן מופרות לה כלל. הדגמה לפעילות כזו תוכלו לראות בדף **מתוך "בניין לעניין"** - חוברת שאני מייצרת להוראה מותאמת בדקדוק לכיתה מקדמת.

איריס כהן

קיבלת את הקובץ מחברה? תוכלי להצטרף בעצמך לקבוצה:

רשמי: "רוצה כלים שלובים" למייל: 0548424783v@gmail.com

לצמוח עם מילות קשור

מילות קישור הן מילים המקשרות בין משפטים ושומרות על לכידות הטקסט.

מילות הקישור מסייעות בבניית הרצף ההגיוני של הטקסט.

חשוב לזהות את התפקיד של מילת הקישור כדי להבין היטב את הטקסט.

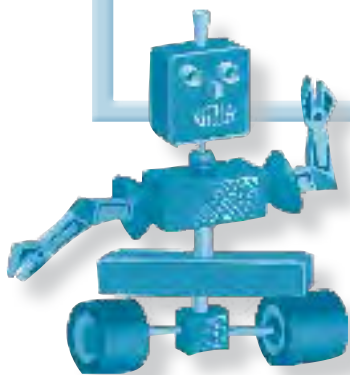
הבה נבחן את תרומתן של מילות קישור לטקסט - קראו את הטקסט וְעֵנו על השאלות בחוברת.

משימה 1

עמ' 14 בחוברת

הציקון

ציקון התרבת והתקלר מפני שגלק ריטונה. כתוצאה מכך פלד החיבוץ לציקון, והיה דומה לצחל פלוש. התרבת הציקון והתקלר דון ודון למרות שהחיבוץ פלדו. כל זאת מצר הציקון כדי שהריטונה תתרבת בצקינות.

מילות הקישור מאפשרות לנו לענות תשובות על שאלות שנשאלו בנוגע לטקסט, אף שאיננו מבינים חלק מן המילים שבו. הן מאפשרות לנו להבין את הקשר שבין המשפטים, אף שאיננו יודעים בדיוק מה נאמר בהם.

לצמוח עם מילות הקישור

משימה 1

התבקשתם לענות על השאלות בנוגע לטקסט: "הציקון".

א. אילו פעולות עשה הציקון?

ב. מדוע עשה זאת הציקון?

ג. למה גרם הציקון בפעולותיו?

ד. למה היה דומה החיבוץ?

ה. לשם מה מצר הציקון כל זאת?

משימה 2

נסו לענות על השאלות בנוגע לטקסט: "פרחית".

א. אילו פרחים אהבה פרחית?

ב. האם פרחית אהבה את הפרחים הוורודים? _____

הדברים האלוהיים בניין פעל

אם נראה אותם, זה יעזור לנו לזהות שהבניין הוא פעל, גם בלי להעביר ל"עבר נסתר". (זה עוזר במיוחד אם לא מכירים את המילים...)

א. 3 בעל 12 פעלים שבהם תראה סימנים של בנין פעל:

חֲרָצָה

רָגַמְתִּי

נִגְרַמְתִּי

מִתְעַלֵּת

זוֹעֶקֶת

עבר בנין
פעל (קל)

ניקוד

... □
ד

בתחילת מילה

פְּתִישָׁת

מִתְפַּתֵּשׁ

כּוֹתֵשׁ

יוֹצֵקוֹת

הווה בנין
פעל (קל)

ניקוד

... □
ו

בתחילת מילה

מִחְבֵּלֶת

מִקְצָזִים

חֻבֵּלֶת

קִדְחָת

מִקְדִּיחָה

זוֹקֵר

סוֹרְרִים

פּוֹקְחִים

טָפְלוֹנוּ

זִקְקָתָם